

ОСМАН
ВОЙНА

OSMAN: Savaş

© Beyazıt Akman

© Kalem Literary Agency

© Елен Кирчева, *превод от турски*

© Фиделия Косева, *дизайнер на корицата*

© Сиела Норма АД

София 2019

ISBN: 978-954-28-2804-4

О С М А Н

Война

БЕЯЗЪТ АКМАН

II

Превод от турски
Елен Кирчева

 ciela

*За велика Турция,
на моята Елиф Дилара...*

УВОД

Кошмарът

1

„Пляс!... Пляс!...“

Осман отваря очи от някакво плющене и вижда сивото небе над главата си... Това не са черни облаци; небето е сиво, сякаш наистина е от метал. Сиво, но със странен блясък... Нещо просветва в него, но то не е нито жълто като слънцето, нито бяло като месечината!

Младият мъж леко повдига глава и се озовава в речно корито, чиито води са се оттекли. В почвата има пукнатини колкото да влезе човешка ръка. Голяма тлъста стоножка пълзи по белия му минтан¹, гигантска гърмяща змия се промъква през пукнатината точно до ръката му и бързо се мушва в следващата...

Осман припознава изсъхналото дърво в онзи край, спомня си хълмчето малко по-долу... Това е брегът на река Сакария, където седеше като малък. От буйно бликащите навремето води е останало пресъхнало корито, точещо се като рана през клисурата.

Плясъкът отново отеква в ушите му. Когато обръща глава към посоката на звука, вижда извиваща се като току-що излязла от водата риба. Рибата пляска с опашка по сухата земя. Осман се изненадва от това, тъй като речното корито е сухо заради оттеглилата се преди години вода. *Какво търси тук тази риба?*

Осман се изправя и тръгва по коритото. Следва някакъв неопределен повик „Осман!“ и той се опитва да установи източника му... Проблесналото преди малко метално сиво небе сега е съвсем черно. Осман не може да определи дали върви вече от доста време, или пък внезапно се е стъмнило. *Може ли небето изведнъж да стане съвсем черно?*

Насреща му се появява бездиханно детско телце, проснато по очи. Младият мъж усеща боцване в сърцето и желание да се наве-

¹ Дълга горна дреха от сукно, подплатена с кожи. — Б.пр.

де и докосне детето, но вниманието му привлича някакво ръмжене от обратната посока.

Осман поглежда към съседния хълм и вижда мечка. Огромна, с блестяща черна козина, с труп на вълк в устата... Удушила е вълка като котенце и от пастта ѝ капе кръв... *Дали не е вълкът алфа?*

Точно тогава младият човек отново дочува „Осман!“ от другия бряг на реката. Обръща глава натам и вижда да се надигат стени до небето. Върху им стои грамаден воин, размахващ дълго знаме. Когато Осман доближава вълните, забелязва, че това не са стени, а натрупани човешки тела. Трупове са нахвърляни един върз друг като планина. Стена, изградена от глави, ръце, крака, езици, черва... А застаналият отгоре воин не размахва знаме, а огромна секира. Русите му коси и сините очи напомнят на Осман за някого, но не може да си спомни. Той се хили, впил поглед в Осман, и при всяко замахване на бравата пада още един труп...

Осман усеща нечий дъх и се обръща напред. Но там няма никого. Има, но малко по-нататък, на върха на планината. Един дервиш с голям жезъл и дисаги през рамо. Тялото му, облечено в наметало от чисто бяла вълна, с дервишка шапка, си стои така на върха на планината. Над главата му виси грамадна пълна луна. Осман се опитва да различи чертите на лицето му, но внезапно пада мъгла и става непрогледно.

Не, това не е мъгла, а дим. Сега младият мъж тръгва към източника на дима на няколкостотин метра по-нататък. Когато го приближава, забелязва, че пушекът излиза от врящ казан. Човек гърбом към него се е навел над казана и с огромна дървена лъжица бърка нещо непрекъснато. Стара жена. Тъкмо когато се обръща към Осман и аха да покаже лицето си, всичко се разтърсва и се чува грохот.

Осман се обръща назад. Буйните води на Сакария сега се втурват през речното корито към Осман! Искан да избяга, обръща се към жената при казана, но нея вече я няма.

Когато водата го поглъща, младият мъж забелязва капещата от лицето по ръцете му кръв и мисли, че носят му кърви. Но не е само една капка, всичко е в кръв. Онова, което е сметнал за вода, е порой от кръв! Сакария тече кървава...

Осман потъва в кървавата река. Колкото и да се мъчи да излезе – напразно! Кръвта се пени, приижда на вълни и бързо се оттича към някакъв водопад.

Когато Осман пада на дъното на реката, се натъква на труп. Той го гледа с отворени очи. Осман отваря уста да извика „Чичо!“, но течението на дъното бързо го завлича, младият мъж удря главата си в скала и припада.

Осман се събуди плувнал в пот. Беше полунощ в гората, където с приятелите му построиха лагер. Оставаха няколко часа до разсъмване. Младият човек се беше събудил с изгаряща жажда.

Веднага рипна на крака и се отпрати към кладенеца по-нататък сред дърветата. Въпреки снега наоколо Осман беше вир-вода от пот. Щом стигна до кладенеца, веднага пусна кофата на дъното и бързо задърпа въжето. Слава Богу, кладенецът не беше замръзнал и Осман чу как кофата се плиска във водата и усети как натежава.

Той грабва мократа кофа и полива главата си. По лицето му потича вода. Но тъкмо да я излее в устата си, забелязва нещо странно... По лицето му се стича не вода, а кръв!

После, изтръпвайки, забелязва още нещо. Процеждащи се от кофата дълги окървавени косми...

Младият мъж оставя кофата на земята и уплашено издърпва косите. Главата излиза цялата в кръв. И когато кръвта се оттича, той разбира чие е лицето.

Докато държи в ръце главата на Рабия, Осман схваща, че тя го е викала от самото начало. Рабия отваря очи и прошепва „Осман!“.

Когато Осман се събуди задъхан в построения с приятелите му лагер, тялото му остана вцепенено още дълго. Сърцето му щеше да изскочи. Порови с ръце по земята и огледа един след друг свитите в одеялата, спящи около лагерния огън другари.

Сън в съня, или по-точно – кошмар в кошмара. Вече искаше да се увери, че е буден.

Срещна погледа на дежурещия край огъня Кумрал Абдал².

² Считан за един от основателите на османската държава. Всички изброени в групата на Осман впоследствие стават негови военачалници. – Б.пр.

– Почивай, господарю – опита се да го успокои Кумрал Абдал.
Разбърка жарта с дълга пръчка. – Утре ни чака дълъг път.

Осман въздъхна дълбоко и отново се омота в одеялото.

Но повече не можа да заспи. Тази нощ, както от много дни насам, в съзнанието му оживява сцената на разправата с чичо му отпреди седмици.

Препускайки в галоп върху Асил, Осман бей гледаше втренчено в далечината. Погледнат отдалеч, дорестият Асил, тичащ през безбрежната равнина – повече степна, отколкото зелена, – приличаше на огнено кълбо. Огънят в Осман гореше толкова силно, та племенният вожд си мислеше, че ще го угаси, ако язди достатъчно бързо. Но щом пришпореше Асил, огънят се разгаряше още по-буйно.

Дюндар бей също яздеше в галоп в обратната посока на Осман. Заради предизвикателството на Осман беше запънал извънредно майсторски лъка, който винаги носеше върху коня. По знак на Гази³ Рахман двамата едновременно бяха препуснали в противоположни посоки. Наизлезлите стотици хора от десетки юрти наблюдаваха с интерес и уплах случващото се. Един от двамата водачи щеше да се строполи мъртъв в края на състезанието.

– Командире – беше казал на Осман Ак Тимур непосредствено преди да скочи на коня, приближавайки внимателно. – Всички знаят колко добър стрелец е Дюндар бей. Сигурен ли сте, че искате това? – попита притеснен. Дори и Осман беше научил тънкостите на стрелбата от чичо си.

Без да отговори, Осман беше яхнал и пришпорил Асил.

Според правилата и двамата конници трябваше да пришпорват конете до предварително набелязани равни разстояния, да се обърнат един срещу друг и да препуснат насреща си. От този момент стрелбата беше разрешена и първият, улучил противника си, щеше да бъде обявен за победител. Страните се състезаваха при равни и справедливи условия.

Галопирайки като мълния на гърба на Асил, Осман сякаш препускаше в миналото. Търсенето с чичо му на птицата Феникс, обучението в стрелба, ловуването... всичко това минаваше пред погледа му.

Чичо означаваше половин баща. После си припомняше Ертугрул Гази. Какво ли щеше да каже за това, ако беше жив? Какво разрешение щеше да измисли?

Докато Осман потъваше в спомени, нещо стана. Конете още не бяха стигнали до мястото за обръщане, когато Дюндар бей

³ Герой, ветеран от войната. – Б.пр.

дръпна юздите и се обърна. Извади стрела от колчана, постави я в лъка и стреля пръв в обърнатия с гръб противник.

От наблюдаващата с интерес тълпа се надигнаха възклицания. Това не беше по правилата. Чрез измама Дюндар бей беше обърнал коня в последния момент и беше стрелял по противника си, преди да се е извърнал към него.

Заради налегналите го мисли Осман бей не беше в състояние нито да чуе възклицанията на наблюдателите, нито да погледне в нужната посока. Ак Тимур и Конур Алп⁴ викаха към него, размахвайки ръце, но напразно.

Стрелата на Дюндар бей падна на петдесет метра зад Асил. Следващите стрели попадаха по-близо. Дюндар бей при всеки изстрел отчиташе все по-точно влиянието на вятъра и разстоянието и всяка следваща стрела попадеше все по-близо.

Стрелите вече свистяха покрай ушите и раменете на Осман.

И когато последната близна ухото му, той разбра какво става. Нямаше време да обърне коня. След секунди следващата стрела щеше да му отнеме живота. Здравосъпно в стремето, пусна юздите, извади от колчана единствената стрела с перата от Феникс и я затъкна в Милост⁵. Докато Асил препускаше в галоп, той се извърна и с орлов поглед локализира чичо си като точица на хоризонта. Очите му се наляха с кръв.

Стрелите на Дюндар бей все още бръмчаха като оси и съскаха като змии покрай ушите на Осман.

Осман рече:

– Прости ми, Господи! – и опъна тетивата, обръщайки се напред, без да погледне къде ще улучи. Дръпна юздите още по-силно.

Докато Осман се смаляваше на хоризонта, тълпата със стаен дъх следеше параболата, описвана от стрелата му във въздуха.

Дюндар бей падна от коня като ударен с чук в гърдите. Стрелата го улучи точно в сърцето и го повали безжизнен.

Докато Осман бей прищпорваше коня си към неизвестността, в ушите му продължаваха да отекват думите на чичо му.

Някой ден ще се научиш да убиваш. Ще разбереш, че понякога трябва да убиеш един, за да спасиш живота на мнозина.

⁴ На турски герой, юнак. – Б.пр.

⁵ Названието на лъка. – Б.пр.

В студеното зимно утро стърженето на веригите режеше като нож слуха на множеството. Населението на Белакома⁶ беше изпълнило докрай пространството пред издигнатия на площада ешафод и наблюдаваше качването на подиума на осъдения с оковани ръце и крака. Тълпата се вълнуваше, докато острият студен вятър развяваше окачените по четирите страни на подиума знамена на Белакома с изображение на мечка. Възрастен мъж се опитваше да стопли с дъха си върховете на пръстите, изскочили от скъсани ръкавици, тригодишно сополиво детенце, принудено да стъпва босо по вледенената земя заради скъсаните си терлици, се беше вкопчило в бедрото на майка си. А тя се опитваше да покрие с висящото от раменете ѝ одеяло бебето в прегръдките си, за да не настине.

Струпването на тълпата тук в ранни зори не се дължеше на желанието да наблюдава обезглавяването на някакъв бунтовник. Имаше изрични заповеди на губернатора Алексей Ираклий. Всички, жени, мъже и деца, трябваше да проследят умъртвяването на водача на бунтовниците, а откритите по домовете им по същото време щяха да бъдат наказани. Ираклий беше убеден, че единственият начин за възпрепятстване на ежегодно множащите се бунтовници беше демонстрацията на края им пред населението.

Нарасналата тревога на жителите не беше безпричинна. Белакомските гърци тази зима бяха по-стресирани от всякога. Сушата през лятото беше неописуема, не бяха получили достатъчно реколта от нивите и житните хамбари бяха празни над половината. А повечето реколта беше дадена на приближените и рицарите на губернатора като данък. Тези, които се съпротивиха на това положение, се струпаха около водач със сабя в ръка и се опълчиха срещу опразването на хамбарите от знатните люде.

Но освен губернатора на Ангелокома⁷ Никола рицарите на Алексей Ираклий, един от най-силните владетели във Витиния⁸, успешно потушаваха тези бунтове и веднага посичаха непокорните.

⁶ Сега Биледжик. – Б.пр.

⁷ Сега Инегьол. – Б.пр.

⁸ Витиния (на гръцки: Βιθυνία, Bithynia) е древна област и царство в Северозападна Мала Азия. – Б.пр.

Ираклий, изкачващ стълбите към подиума през подредените в редици рицари пред личния си телохранител Михаил Глава, наричан още Железния юмрук, беше заповядал изрично лидерът на бунтовниците да бъде прикован към дясната му ръка. Искаше днес да даде урок на населението. Както на населението, така и на малкия си син, вече на възраст за женене.

Подплатената с меча кожа пелерина обвиваше почти цялото му тяло, козинявата яка пазеше топли ушите и брадата му. Губернаторът измина три крачки напред по подиума с подплатените с вълна ботуши, изгледа тълпата и се обърна към адютанта си Йоан Кименос. А Михаил Глава застана зад коленичилиия пред дървника осъден.

Както винаги с натруфени слова Кименос описа величието и щедростта на Ираклий. Изля водопад от възторжени думи, вървейки напред-назад по подиума, размахвайки ръце и пръскайки слюнки. Описа как губернаторът защитава населението и го пази. После изгледа осъдения като мърша и заяви, че няма да има милост към неблагодарните. Посочи с пръст нещастника и изрева с все сили:

– Виж, народе на Белакома! Такъв е краят на бунтовниците! – и почервена като рак.

След оттеглянето на адютанта Ираклий отметна пелерината и изтегли рицарския меч от кръста си. Но не отиде лично до осъдения под смаяните погледи на тълпата. Народът много добре знаеше колко мъки е причинил на хората с мечовете и ножовете си. Стигаше само насрещният да беше невъоръжен!

Вместо да отиде при осъдения и сам да му отсече главата, Ираклий подаде меча на сина си до него. Принуденият да наблюдава безбройните наказания на баща си момък беше свикнал с това. Но за пръв път баща му протягаше оръжие – при това публично, пред очите на всички – и искаше от него да изгълни присъдата.

Младежът се втренчи в меча. Не беше сигурен дали ще го направи.

Това изненада не само тълпата, но и Михаил Глава. Отделянето на главата от тялото не беше по силите на всеки. И най-вече по тези на неопитния кърдрос младеж!

– Хайде, дойде ти времето – прошепна Ираклий на сина си. – Хвани меча и покажи на всички как губернаторът наказва виновниците!

Момчето пое меча безпомощно и остана сковано известно време. Това беше професионален меч, дълъг метър и половина и широк половин метър, от закалена стомана. Тежкото около три килограма оръжие в ръцете на опитен боец можеше да пререже не само човешка шия, но и да разполови бронирано тяло. Стига човек да можеше да го вдигне!

Момъкът тръгна бавно към осъдения. Той ужасен погледна меча в ръцете му. Потрепването на стоманата беше очевидно.

Синът на губернатора погледна осъдения в очите. Това го уплаши повече от всичко. Личният телохранител на губернатора Михаил Глава сложи край на момента, като ритна осъдения отзад и натисна главата му върху дървника. Сетне погледна момчето и кимна с глава в знак на „Хайде, свършвай с това!“.

Тълпата ужасено очакваше развитието.

Момчето стисна дръжката на меча с две ръце, пое дълбоко въздух, вдигна меча над главата на осъдения и сдържайки дъха си с все сили, стовари стоманата върху тила на мъжа. През това време стискаше здраво очи.

Би трябвало вече главата да е отделена от тялото и да се търколи на земята.

Но не стана така.

Когато момчето отново отвори очи, го посрещна гледката, ужасила всички. Мечът беше влязъл в тила на осъдения на три пръста и се беше забол в гръбнака му.

В пристъп на паника синът на губернатора дръпна меча, сякаш се опитваше да освободи забила се в дървото брадва, и веднага го стовари отново. Но сега ударът беше по-лош от преди. Защото оръжието се беше объркало тотално от паниката на младежа и уцели косата на темето на мъжа. Сега на земята се търкаляше шепа кожа с коса.

А осъденият все още беше жив и стоновете му човъркаха душите на хората.

Младежът вдигна меча за трети път и удари отново. После яростно пак и пак... Замахна седем пъти, докато му стигаха силите.

Когато пак отвори очи, ужасен установи, че тилът на мъжа е на ивици. Една от главните артерии на шията му се беше отворила и кръвта шуртеше като фонтан. Но главата все още не беше отделена. И по-лошото – мъжът още беше жив. Виждаше се как едва мърда ръцете си в оковите. Тълпата пред подиума ужасено наблюдаваше как движи очи и устни.

Окървавеният младеж безпомощно го погледна. Вече нямаше сили да вдигне меча.

Железния юмрук не можа да понесе повече тази лудост, пристъпи напред и с един удар на меча сложи край на мъките на осъдения. Когато главата му се изтърколи на земята, приличаше на разнищен чувал.

Михаил Глава погледна господаря си и установи, че не е изненадан. Може би губернаторът беше нарочил сина си за палач, знаейки, че така ще стане. Може би умишлено беше планирал сцената, която градското население повече нямаше да забрави и изличи от паметта си.

А Ираклий мислеше, че вече е време да задоми сина си. Дори му беше намерил жена, която да циментира властта му!

Аз, Юнус⁹

Търся жезъла на шейха ми. Жезълът на шейха ми и онзи, който отново ще въведе ред в света...

При това търсене научих много неща. И най-много научих в текето¹⁰ на моя шейх Тапгук.

Човек се учи как да обработва дървото в дърводелската работилница, желязото – в леярната, кожата – в кожарския цех. А в текето се обработва и обучава човекът. Преживяното, видяното и чуто в текето направиха „Емре“ от мен. Да се възторгваш от човека и човечеството... Да се възхищаваш на Сътворението... Да се удивляваш на мравката...

Може ли човек да разбере мравката?

Великият Соломон се споменава с една мравчица. Онзи Соломон, дете с едничък пръстен повелявал не само на хората, а и на хиляди видими и невидими твари. Онзи Соломон с най-голямата съкровищница, която човек може да си представи. Нямамо същество, което да не се подчини на пръстена му!

Когато един ден загубил пръстена си в пустинята, рекъл единствено „Слава Богу!“. А когато след известно време пръстенът изскочил в пустинята, казал същото. Хората полюбопитствали: „Каква е тук тайната, господарю, защо благодарихте, когато загубихте такъв безценен и благодатен пръстен, и защо благодарихте отново, когато го намерихте?“. Соломон отвърнал: „Пръстенът ми беше даден и отнет от Господ. Когато го загубих, не усетих липсата в сърцето си и му благодарих. А когато го намерих, не го приех като дар и затова отново благодарих“.

Ето какво означава да владееш себе си. Защото, преди да завладее света, човек трябва да овладее себе си. Най-силните, най-сложните и непобедими врагове на света не са нито рицарите със стоманени брони, нито монголите, превърнали земята в конюшня. Най-големият враг на човека е самият той.

Ето какво означава да си над нещата, да вярваш и се покоряваш на онази същност, която е над нещата. В бедност и богатство все да виждаш Него, да Го поменаваш и споменаваш... Така за Ве-

⁹ Юнус Емре – поет и философ от XIII в. Емре означава любещ. – Б.пр.

¹⁰ Манастир, обител на дервиши. – Б.пр.

ликия Соломон мравката има значение колкото и господарят, колкото върховете на Улудаг, колкото пещчинките в Сахара.

Може ли човек да разбере мравката?

Мравката я разбира най-добре пророкът Соломон и овчарят.

Веднъж Соломон попитал една мравка: „Ти колко зърна жито ядеш за година?“. „Едно“, отговорила мъничката мравка. Соломон решил да я изпита. Взел едно шише и пуснал в него едно зрънце жито. Сложил вътре мравката и захлупил шишето. Цяла година следил мравката и видял, че половината зърно все още си стои в шишето. Отпушил го пророкът и попитал мравката: „Нали каза, че изяждаш зърно за година, какво става?“. А тя отговорила: „Когато го казах, бях на земята, свободна; знаех, че Бог ме храни и гладна няма да ме остави, всяка година ще ми дава, колкото ми е нужно. Но на теб нямам доверие – макар да си Соломон, пак си човек, безсилен, раб Божи, може и да ме забравиш, та си запазих другата половина за следващата година. Човек забравя, Господ не забравя“.

Винаги да се уповаваш на Него, всичко да научаваш от Него, във всичко да виждаш Него... Малката мравчица научила великия Соломон да благодари на Бога... Това ме изненадва. Велик пророк, чиито предсказания са свързани с мравки.

Може ли човек да разбере мравката?

Когато Соломон поел на поход с армията си от хора, животни и духове, всички помислили, че започва земетресение. Армията тръгнала, а планините потреперили, моретата се разбушували... Веднъж маршрутът им пресякла редица мравки. И Соломон, който предвождал армията, чул как една мравка казва на друга: „Хей, мравча дружина, вървете си вкъщи, та да не ви сгази Соломон и армията му, без да ви забележат!“. Пророкът се усмихнал и благодарил на Бога за даровете му. Пак мравката накарала разтърсващия земята пророк да благодари...

Помислете как един цар с дворци като планини и армии като гори, заповядващ на дяволи и духове, може повече от всеки да бъде накаран от една мравка да благодари. Може да ни сгази, без да забележи, казала мравката. Защото и тя знае, че Соломон не би я сгазил нарочно, че той вижда и пази мравката и може би най-вече нея.

Хората си мислят за лесен изпита на Соломон. Изпит за твари. Живял в дворци от злато и рубини казват, та ако не той, кой да благодари! Да, ама не!.. Изобщо не подозираме, че всъщност всички полагаме ежедневно този изпит и обичайно се проваляме. Не ние ли всекидневно сме сред живите твари, не на нас ли омръзват звездите, всяка от които може би пъти по-голяма от слънцето? Не ние ли налапваме, без да мислим, изпречилото се пред очите ни в калта сладко грозде? Не ние ли сме слепи за майсторския полет на врабчето, глухи за славеевата песен, бездушни пред мяукането на котенцето? Наблюдавали ли сте превръщането на гъсеницата в пеперуда? Да се движиш, да виждаш, помирисваш, вкусваш, усещаш, мислиш, мечтаеш... Има ли нещо по-велико от това? Има ли нещо по-прекрасно от изгрева на слънцето? И планини от злато да имаш, какво от това? Има ли нещо по-красиво от луната нощем – кой рубин, кой изумруд би надминал нейната хубост?

Какво може да научи човек от мравката?

Когато видя мравка, винаги си спомням за Соломон. Уважението на мравката към Соломон, разговора на Соломон с мравката... Молбата на мравката... Мравката ми припомня Създателя и Неговия наследник... Паяжината ми припомня Пазителя и Единствения. Камилата – Справедливия, комарът – Фараона и Милостивия¹¹. Видя ли теле, си спомням за Мойсей и плача за хората му. В змията припознавам жезъл и казвам „Слава Ти“. Скакалците ми припомнят Потопа; рибата – пророка Юнус¹², а пчелите – Владетеля. Кучето дори ме навежда на размисли за Седемте спящи¹³.

В дърветата виждам треперещата ръка на Адам; припомням си Сърповидеца Захарий¹⁴. В част от клон виждам жезъла на Мойсей, в планините – Синайската планина, в падащия дъжд – Всемиловичия и Вечния, във фурмата – Дева Мария, в звездите – Вели-

¹¹ Изброени са няколко от 99 имена на Аллах. – Б.пр.

¹² Турското име на Йона. – Б.пр.

¹³ „Седемте спящи“ са седем мъже, които трябвало да се скрият в пещера, защото били преследвани по заповед на римския император Деций Траян (249–251 г.) заради християнските си убеждения. Младежите заспали в пещерата и за тяхно най-голямо учудване се събудили чак през 435 г., по времето на Теодосий II. – Б.пр.

¹⁴ Пророк Захарий се нарича Сърповидец, защото имал видение – слизащ от небето сърп, който покосява несправедливите люде. – Б.пр.

кия, в огъня и овена – Състрадателния, в маслината – Всеопрощаващия. Виждам и благодаря. Виждам и благославям.

Където и да срещна гладно коте, ме обзема жал. Видя ли новородени слепи кученца как бозаят от майка си, споменавам Него. Виждам Го в изгряващото слънце, в греещата луна. В ромолящия дъжд, в хилядите червейчета в калта, дори в червясалите плодове и Го възхвалявам.

Няма място във вселената, където да не Го поменеш всеки миг... Няма точка по света, където пак и пак да не бъдеш с Него.

Това значи да усетиш Сътворението. Човек си мисли, че нещата са установени и вечни във времето и пространството. А Творецът създава отново и отново всеки миг, но тъй като човек гледа иззад завесата на навика, не схваща това. Онези, които успеят да отметнат тази завеса, биха съзрели чудото дори в никнещия стрък трева. Те биха наблюдавали смаяно летящото врабче като че ли е хвърчащ змей и пълзенето на буболечката по земята като да е ходеща планина.

Това означава обич към творението и Твореца. Да обичаш всичко заради Създателя му!

Кажи ми сега, Осман, при срещата ни ще бъдеш ли посветен в тайната? Кажи, Осман, ти разбираш ли мравките?

Видях го веднъж в текето на Хаджи Бекташ¹⁵. Пак ще го видя. И тогава ще му разкажа притчите за овчаря, който разбирал мравките, за учения, разгадал тайната на звездите, и за гробаря, който копаел гробове с прецизността на архитект.

Ще му разкажа и ще го попитам: Кажи, Осман, какво научи от мравките?

¹⁵ Хаджи Бекташ Вели, полулегендарен светец от Хорасан и потомък на седмия шиитски имам Муса ал Казим. – Б.пр.